

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	4Cdo/588/2015
Identifikačné číslo spisu:	1206200003
Dátum vydania rozhodnutia:	17.03.2016
Meno a priezvisko:	JUDr. Edita Bakošová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2016:1206200003.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobkyne Ing. N., bývajúcej v G., zastúpenej Mgr. Rastislavom Domčekom, advokátom v Bratislave, Černyševského č. 26, proti žalovanej Slovenskej republike, za ktorú koná Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky, so sídlom v Bratislave, Pribinova č. 2, o náhradu škody, vedenej na Okresnom súde Bratislava II pod sp. zn. 18 C 1/2006, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 29. apríla 2015 sp. zn. 2 Co 459/2013, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Bratislave z 29. apríla 2015 sp. zn. 2 Co 459/2013 z r u š u j e a v e c m u v r a c i a n a ď a ľ š i e k o n a n i e .

Odôvodnenie

Žalobkyňa sa žalobou doručenou Okresnému súdu Bratislava II domáhala zaplattenia náhrady škody po úprave petitu vo výške 527,67 eur s poukazom na ustanovenie § 18 zákona č. 58/1969 Zb. z dôvodu nesprávneho úradného postupu spočívajúcom v tom, že Register obyvateľov oznámil Okresnému súdu Bratislava II v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C 9/2003 nesprávne údaje o trvalom pobyte žalobkyne, preto sa nedozvedela o prebiehajúcom exekučnom konaní, nemohla sa v konaní účinne brániť, v dôsledku čoho jej vznikla škoda.

Okresný súd Bratislava II v poradí tretím rozsudkom z 15. apríla 2013 č.k. 18 C 1/2006-125 zamietol žalobu žalovanej. Rozhodnutie o trovách konania si ponechal na samostatné rozhodnutie. S poukazom na ustanovenie § 18 ods. 1, § 22 ods. 1, 2 zákona č. 58/1969 Zb. poukázal na to, že žalobkyňa svoj návrh na náhradu škody vrátane pripustených zmien petitu podala včas, preto neprihliadol na vznesenú námietku premlčania zo strany žalovanej. Konštatoval, že žalobkyňa sa domáhala náhrady škody podľa zákona č. 58/1969 Zb., a nesprávny úradný postup orgánom patriacim do pôsobnosti Ministerstva vnútra Slovenskej republiky spočíval v tom, že Register obyvateľov Slovenskej republiky v Banskej Bystrici, na požiadanie Okresného súdu Bratislava II vydal 10. júna 2002 potvrdenie o trvalom pobyte č.p.: K., podľa ktorého žalobkyňa mala od 25. novembra 1996 trvalý pobyt v G. na N., pričom sa jednalo o nesprávny údaj, čo žalobkyňa preukazovala potvrdením o pobyte zo 4. októbra 2004, ktorý jej vydalo Krajské riaditeľstvo PZ v Bratislave, Odbor poriadkovej polície Bratislava, z ktorého je zrejmé, že žalobkyňa mala trvalý pobyt na adrese G. od 26. marca 1999. Na základe oznámených údajov konajúci

súd vo veci sp. zn. 12 C 9/2003 terajšej žalobkyni ustanovil v zmysle § 29 ods. 2 O.s.p. opatrovníka z dôvodu, že na oznámenej adrese bola neznáma. Súd teda konal a rozhodol bez jej účasti a ona sa o tomto postupe dozvedela až po začatí exekučného konania. Žiadala priznať náhradu škody z nesprávneho úradného postupu pozostávajúcu z exekučných nákladov a poplatkov za blokovanie jej účtu bankou. Z obsahu pripojeného spisu Okresného súdu Bratislava II sp. zn. 12 C 9/2003 súd zistil, že Register obyvateľov Slovenskej republiky skutočne vydal súdu potvrdenie o trvalom pobyte terajšej žalobkyne, ktoré svojím obsahom nebolo v súlade so skutočnosťou, pretože trvalý pobyt mala v G. a to fakticky aj úradne, ako to vyplýva z potvrdenia polície zo 4. októbra 2004, čo bolo možné považovať za nesprávny úradný postup v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C 9/2003, v ktorom žalobca už v návrhu na začatie konania označil tam žalovanú aj jej bydlisko správne, v súlade so skutočným stavom. Takéto správne bydlisko, resp. údaje o trvalom pobyte súdu oznámila aj Sociálna poisťovňa Bratislava 14. júna 2003. Napriek týmto skutočnostiam, ktoré boli súdu známe, sa tento nepokúsil doručiť súdne rozhodnutie žalovanej (terajšej žalobkyni) na túto adresu. Vychádzajúc z takto zisteného skutkového stavu súd prvého stupňa konštatoval, že žalobkyňa v konaní nepreukázala príčinnú súvislosť medzi namietaným nesprávnym úradným postupom orgánom patriacim do pôsobnosti Ministerstva vnútra Slovenskej republiky a vzniknutou škodou, a keďže nie je splnený jeden z predpokladov zodpovednosti za škodu, žalobu v celom rozsahu zamietol. Na dôvazok uviedol, že príčinou vzniku škody bol postup súdu vo veci sp. zn. 12 C 9/2003.

Krajský súd v Bratislave na odvolanie žalobkyne rozsudkom z 29. apríla 2015 sp. zn. 2 Co 459/2013 rozsudok súdu prvého stupňa s poukazom na ustanovenie § 219 ods. 1, 2 O.s.p. potvrdil, keď dospel k záveru o jeho vecnej správnosti a v celom rozsahu sa stotožnil aj s jeho odôvodnením. Poukázal na to, že žalobkyňa zaplatenie trov exekúcie označila za majetkovú ujmu spôsobenú jej žalovanou; za príčinu vzniku tejto ujmy považovala nesprávny úradný postup orgánu žalovanej, spočívajúci v tom, že porušil svoju procesnú zákonnú povinnosť a nenahlásil do evidencie miesto trvalého pobytu žalobkyne. Otázku príčinnej súvislosti bolo preto potrebné skúmať práve vo vzťahu uvedeného nesprávneho úradného postupu orgánu ministerstva vnútra a škody spočívajúcej v zaplatení trov exekúcie, t.j., či nevydanie správnej adresy miesta bydliska žalobkyne (v pôvodnom konaní žalovanej) malo (ako príčina) priamo za následok vznik škody spočívajúcej v zaplatení trov exekúcie. Odvolací súd uviedol, že povinnosť žalobkyne zaplatiť trovy exekúcie v prípade nesplnenia povinnosti vyplývajúcej jej z rozhodnutia súdu, bola založená nesplnením jej povinnosti vyplývajúcej z právoplatného a vykonateľného rozsudku súdu vo veci sp. zn. 12 C 9/2003. Podstatnou a bezprostrednou príčinou, ktorá mala za následok zaplatenie trov exekúcie je preto porušenie tejto povinnosti žalobkyňou. Keďže dôsledkom nesplnenia povinnosti žalobkyne vyplývajúcej z právoplatného a vykonateľného exekučného titulu bolo exekučné konanie, táto skutočnosť je výlučnou príčinou, ktorá spôsobila žalobkyňou označenú ujmu. Vznik škody bol teda spôsobený výlučne porušením povinnosti samotnou žalobkyňou, čo znamená, že je vylúčená iná príčina. Uzavrel, že medzi nesprávnym úradným postupom žalovanej a škodou, náhrady ktorej sa žalobkyňa domáha v tomto konaní, nie je vzťah príčiny a následku. Nepovažoval za dôvodné tvrdenie žalobkyne, že jej bola odňatá možnosť konať pred súdom. Poukázal na správny záver okresného súdu, že žalobkyňa nepodala voči rozsudku vo veci sp. zn. 12 C 9/2003 odvolanie, keď jej bol dodatočne doručený, hoci tak urobiť mohla, pretože pokiaľ by tak urobila a bolo by zistené, že jej bola v konaní odňatá možnosť konať pred súdom, došlo by k zrušeniu rozsudku vo veci sp. zn. 12 C 9/2003, ktorý bol zároveň exekučným titulom v konaní sp. zn. 39 Er 437/2004, v dôsledku čoho by musela byť exekúcia zastavená a žalobkyňa by tak predišla vzniku škody.

Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podala dovolanie žalobkyňa, prípustnosť ktorého vyvodzovala z ustanovenia § 237 písm. f/ O.s.p., t.j., že sa jej postupom odvolacieho súdu odňala možnosť konať pred súdom, ako aj z ustanovenia § 241 ods. 2 písm. b/, c/ O.s.p., že konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci a rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Namietala, že odvolací súd z dôkazov vykonaných súdom prvého stupňa dospel k záveru, že podstatnou a bezprostrednou príčinou, ktorá mala za následok zaplatenie trov exekúcie je porušenie povinnosti žalobkyňou a táto skutočnosť podľa odvolacieho súdu je výlučnou príčinou, ktorá spôsobila označenú ujmu. Poukazoval na to, že odvolací súd potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa z iného dôvodu, než z akého bola žaloba súdom prvého stupňa zamietnutá bez toho, aby pred vydaním

potvrdzujúceho rozsudku zoznámil účastníkov konania so svojím právnym názorom odlišným od právneho názoru súdu prvého stupňa a umožnil im sa k nemu vyjadriť a týmto prekvapivým rozhodnutím porušil zásadu dvojínštančnosti konania a tým zasiahol do práva účastníka na spravodlivý proces. Tým, že zmenil právny názor vo veci samej, žalobkyni odňal možnosť konať pred súdom, pričom rozsudok nie je vecne správny a nezodpovedá výsledkom dokazovania pred súdom prvého stupňa. Je názoru, že ide jednoznačne o zodpovednosť žalovanej za škodu a je daná príčinná súvislosť tak ako bola žalobkyňou popísaná. Namietala, že postup odvolacieho súdu, ktorý sa odchýlil od skutkového stavu zisteného súdom prvého stupňa, bez toho aby dokazovanie sám zopakoval, nie je v súlade so zásadami spravodlivého procesu, lebo týmto odňal účastníkovi reálnu možnosť konať pred súdom, spočívajúcu v oprávnení právne a skutkovo argumentovať. Uviedla, že odvolací súd založil svoje rozhodnutie na neakceptovaní predloženej príčinnej súvislosti vzniku škody u žalobkyne v dôsledku jej nesprávneho pričítania k zodpovednosti žalobkyni, čo však nevyplývalo zo skutkového základu zisteného prvostupňovým súdom, ktorý vznik škody rovnako nesprávne spojil so zodpovednosťou súdu. Toto pochybenie zároveň označila za inú vadu konania, majúcu za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, pretože odvolací súd pri svojom rozhodovaní vychádzal z iného skutkového základu než súd prvého stupňa bez toho, že by postupoval podľa § 213 ods. 3 O.s.p. a zopakoval dôkazy, na ktorých založil svoje skutkové zistenia súd prvého stupňa, resp. sám doplnil dokazovanie, pričom rozsudok považuje aj za nepreskúmateľný, nemajúci náležitosti § 157 ods. 2 O.s.p. Odvolací súd nesprávne právne posúdil príčinu vzniku škody a príčinnú súvislosť, lebo príčinou vzniku škody nebolo nesplnenie povinnosti podľa rozsudku vo veci sp. zn. 12 C 9/2003, ktorý bol aj exekučným titulom a ani samotné súdne konanie, ale skutočnosť, že v dôsledku nesprávnych údajov, ktoré poskytol orgán v pôsobnosti žalovanej, za správnosť ktorých zodpovedajú orgány v jej pôsobnosti, začalo exekučné konanie, z dôvodu nedoručenia rozhodnutia súdu žalobkyni, aby ho mohla dobrovoľne splniť.

Žalovaná vyjadrenie k dovolaniu nepodala.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací § 10a ods. 1 O.s.p. po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.) za splnenia podmienky vyplývajúcej z § 241 ods. 1 O.s.p., bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) skúmal najskôr, či dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom.

V zmysle § 236 ods. 1 O.s.p. dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa.

V prejednávanej veci je dovolaním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu. Podľa § 238 ods. 1 O.s.p. je dovolanie prípustné proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej. V zmysle § 238 ods. 2 O.s.p. je dovolanie prípustné tiež proti rozsudku, v ktorom sa odvolací súd odchýlil od právneho názoru dovolacieho súdu vysloveného v tejto veci. Podľa § 238 ods. 3 O.s.p. je dovolanie prípustné tiež vtedy, ak smeruje proti potvrdzujúcemu rozsudku odvolacieho súdu, vo výroku ktorého odvolací súd vyslovil, že dovolanie je prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu alebo ak ide o potvrdenie rozsudku súdu prvého stupňa, ktorým súd prvého stupňa vo výroku vyslovil neplatnosť zmluvnej podmienky podľa § 153 ods. 3 a 4.

S prihliadnutím na zákonnú povinnosť (§ 242 ods. 1 O.s.p.) skúmať vždy, či dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu nebolo vydané v konaní postihnutom niektorou zo závažných procesných väd vedúcich k vydaniu tzv. zmätočného rozhodnutia, neobmedzil sa dovolací súd len na skúmanie prípustnosti dovolania podľa § 238 O.s.p., ale sa zaoberal aj otázkou, či konanie a rozhodnutie odvolacieho súdu nie je postihnuté niektorou z väd vymenovaných v § 237 ods. 1 písm. a/ až g/ O.s.p. (t.j. či v danej veci nejde o prípad nedostatku právomoci súdu, nedostatku spôsobilosti účastníka, nedostatku riadneho zastúpenia procesne nespôsobilého účastníka, o prekážku veci právoplatne rozhodnutej alebo už prv začatého konania, o prípad nedostatku návrhu na začatie konania vo veciach, ktoré možno začať len na návrh, o prípad odňatia možnosti účastníka pred súdom konať, či o prípad rozhodovania vylúčeným sudcom alebo súdom nesprávne obsadeným).

Žalobkyňa existenciu procesných väd konania v zmysle § 237 ods. 1 písm. a/ až e/ a g/ O.s.p. netvrdila a procesné vady tejto povahy v dovolacom konaní nevyšli najavo. Prípustnosť jej dovolania preto z týchto ustanovení nevyplýva.

So zreteľom na žalobkyňou tvrdený dôvod prípustnosti dovolania sa Najvyšší súd Slovenskej republiky osobitne zamerlal na otázku opodstatnenosti tvrdenia, že v prejednávanej veci jej bola odňatá možnosť pred ním konať (§ 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p.).

Predmetnému dôvodu dovolania v zmysle § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p. sú vlastné tri pojmové znaky: 1/ odňatie možnosti konať pred súdom, 2/ to, že k odňatiu možnosti konať došlo v dôsledku postupu súdu, 3/ možnosť konať pred súdom sa odňala účastníkovi konania. Vzhľadom k tej skutočnosti, že zákon bližšie v žiadnom zo svojich ustanovení pojem odňatie možnosti konať pred súdom nešpecifikuje, pod odňatím možnosti konať pred súdom je potrebné vo všeobecnosti rozumieť taký postup súdu, ktorý znemožňuje účastníkovi konania realizáciu procesných práv a právom chránených záujmov, priznaných mu Občianskym súdnym poriadkom na zabezpečenie svojich práv a oprávnených záujmov.

O vadu, ktorá je z hľadiska § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p. významná, ide najmä vtedy, ak súd v konaní postupoval v rozpore so zákonom, prípadne s ďalšími všeobecne záväznými právnymi predpismi a týmto postupom odňal účastníkovi konania jeho procesné práva, ktoré mu právny poriadok priznáva. Žalobkyňa za túto vadu konania považovala nedostatočné odôvodnenie napadnutého rozhodnutia nemajúceho náležitosti ustanovenia § 157 ods. 2 O.s.p.

Najvyšší súd Slovenskej republiky po preskúmaní veci dospel k záveru, že nie je dôvodná námietka dovolateľky týkajúca sa nepreskúmateľnosti, resp. nedostatočnej odôvodnenosti písomného vyhotovenia rozhodnutia odvolacieho súdu.

Postup súdu, ktorým sa účastníkovi konania odňala možnosť konať pred súdom zakladá porušenie práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „Dohovor“), por. napr. sp. zn. III. ÚS 156/06, sp. zn. III. ÚS 331/04, sp. zn. II. ÚS 174/04.

Podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru, každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

Citovaný čl. 46 ods. 1 Ústavy (podobne aj čl. 6 ods. 1 Dohovoru) je primárnou ústavnou bázou pre zákonom upravené konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky príslušných na poskytovanie právnej ochrany, a tým aj „bránou“ do ústavnej úpravy jednotlivých aspektov práva na súdnu a inú právnu ochranu, zakotvených v siedmom oddiele druhej hlavy Ústavy (čl. 46 až 50 Ústavy) normujúcich rámec, v ktorom je možné domáhať sa jeho rešpektovania (m. m. I. ÚS 22/03).

Podľa stabilizovanej judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) zmyslom a účelom základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy (aj čl. 6 ods. 1 Dohovoru) je zaručiť každému reálny prístup k súdu. Tomu zodpovedá povinnosť všeobecného súdu o veci konať a rozhodnúť (m. m. I. ÚS 62/97, II. ÚS 26/96). K porušeniu základného práva na súdnu ochranu by došlo vtedy, ak by komukoľvek bola odmietnutá možnosť domáhať sa svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a ak by súd odmietol konať a rozhodovať o podanom návrhu (žalobe) fyzickej osoby alebo právnickej osoby (napr. I. ÚS 35/98). Z judikatúry tiež vyplýva, že ak súd koná vo veci uplatnenia práva osoby určenej v čl. 46 ods. 1 Ústavy inak ako v rozsahu a spôsobom predpísaným zákonom, porušuje ústavou zaručené právo na súdnu ochranu (I. ÚS 4/94). Obsah práva na súdnu

ochranu v čl. 46 ods. 1 Ústavy nespočíva len v tom, že osobám nemožno brániť v uplatnení práva alebo ich diskriminovať pri jeho uplatňovaní. Jeho obsahom je i zákonom upravené relevantné konanie súdov. Každé konanie súdu, ktoré je v rozpore so zákonom, je porušením ústavou zaručeného práva na súdnu ochranu (I. ÚS 26/94). K odňatiu práva na súdnu ochranu v zmysle čl. 46 ods. 1 Ústavy preto dochádza aj vtedy, ak sa niekto („každý“) domáha svojho práva na súde, ale súdna ochrana tomuto právu nie je priznaná, alebo nemôže byť priznaná v dôsledku konania súdu, ktoré je v rozpore so zákonom (porovnaj III. ÚS 7/08).

To, že právo na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia patrí medzi základné zásady spravodlivého súdneho procesu, vyplýva z ustálenej judikatúry ESLP. Judikatúra tohto súdu nevyžaduje, aby na každý argument strany, aj na taký, ktorý je pre rozhodnutie bezvýznamný, bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia. Ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument (Ruiz Torija c. Španielsko z 9. decembra 1994, séria A, č. 303-A, s.12, § 29, Hiro Balani c. Španielsko z 9. decembra 1994, séria A, č. 303-B, Georgiadis c. Grécko z 29. mája 1997, Higgins c. Francúzsko z 19. februára 1998).

Rovnako sa Ústavný súd Slovenskej republiky vyjadril k povinnosti súdov riadne odôvodniť svoje rozhodnutie v náleze III. ÚS 119/03-30. Ústavný súd už vyslovil, že súčasťou obsahu základného práva na spravodlivý proces je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t.j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu (IV. ÚS 115/03).

Podľa ustanovenia § 157 ods. 2 O.s.p. v odôvodnení rozsudku súd uvedie, čoho sa navrhovateľ (žalobca) domáhal a z akých dôvodov, ako sa vo veci vyjadril odporca (žalovaný), prípadne iný účastník konania, stručne, jasne a výstižne vysvetlí, ktoré skutočnosti považuje za preukázané a ktoré nie, z ktorých dôkazov vychádzal a akými úvahami sa pri hodnotení dôkazov riadil, prečo nevykonával ďalšie navrhnuté dôkazy a ako vec právne posúdil. Súd dbá na to, aby odôvodnenie rozsudku bolo presvedčivé.

Odôvodnenie rozsudku odvolacieho súdu musí mať náležitosti uvedené v § 157 ods. 2 O.s.p. (§ 211 O.s.p.). Odvolací súd sa v odôvodnení svojho rozhodnutia musí vyporiadať so všetkými rozhodujúcimi skutočnosťami a jeho myšlienkový postup musí byť v odôvodnení dostatočne vysvetlený nielen s poukazom na výsledky vykonaného dokazovania a zistené rozhodujúce skutočnosti, ale tiež s poukazom na ním prijaté právne závery. Účelom odôvodnenia rozsudku je vysvetliť postup súdu a dôvody jeho rozhodnutia. Odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu musí byť zároveň aj dostatočným podkladom pre uskutočnenie prieskumu v dovolacom konaní. Ak rozsudok odvolacieho súdu neobsahuje náležitosti uvedené v § 157 ods. 2 O.s.p., je nepreskúmateľný. Odôvodnenie súdneho rozhodnutia v opravnom konaní však nemá odpovedať na každú námietku alebo argument v opravnom prostriedku, ale iba na tie, ktoré majú rozhodujúci význam pre rozhodnutie o odvolaní, zostali sporné alebo sú nevyhnutné na doplnenie dôvodov prvostupňového rozhodnutia, ktoré sa preskúmava v odvolacom konaní.

Podľa § 219 ods. 2 O.s.p., ak sa odvolací súd v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, môže sa v odôvodnení obmedziť len na konštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia, prípadne doplniť na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia ďalšie dôvody.

Ustanovením § 219 ods. 2 O.s.p. je odvolaciemu súdu daná možnosť vypracovania tzv. skráteného odôvodnenia rozhodnutia. Možnosť vypracovania takéhoto odôvodnenia je podmienená tým, že odvolací súd sa v plnom rozsahu stotožní s dôvodmi rozhodnutia súdu prvého stupňa, a to po skutkovej ako aj právnej stránke; ak sa odvolací súd čo i len čiastočne nestotožní s týmito závermi, neprichádza do úvahy vypracovanie skráteného odôvodnenia. Môže síce doplniť dôvody uvedené v rozhodnutí súdu prvého stupňa, toto doplnenie však nemôže byť v rozpore so závermi súdu prvého stupňa, môže ho iba dopĺňať v tom zmysle, že ďalšie závery odvolacieho súdu iba podporia odôvodnenie súdu prvého stupňa. Odvolací súd prirodzene musí odpovedať na podstatné a právne významné dôvody odvolania a nemôže

sa obmedziť len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia, prípadne na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia doplniť ďalšie dôvody. Inak sa dostane mimo limitov práva na spravodlivý proces, ktoré je chránené nielen čl. 46 ods. 1 ústavy, ale aj čl. 6 ods. 1 Dohovoru.

Preskúmaním veci dovolací súd dospel k záveru, že rozhodnutia súdov nižších stupňov zodpovedajú vyššie uvedeným požiadavkám kladeným na odôvodnenie rozhodnutí.

Súd prvého stupňa v odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol rozhodujúci skutkový stav, primeraným spôsobom opísal priebeh konania, stanoviská procesných strán k prejednávanej veci, výsledky vykonaného dokazovania a citoval právne predpisy, ktoré aplikoval na prejednávany prípad a z ktorých vyvodil svoje právne závery. Prijaté právne závery primerane vysvetlil. Z odôvodnenia jeho rozsudku nevyplýva jednostrannosť, ani taká aplikácia príslušných ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorá by bola popretím ich účelu, podstaty a zmyslu. Súd prvého stupňa s ohľadom na vykonané dokazovanie poukázal na to, že žalobkyňa v konaní konkrétne nepreukázala, že by jej v dôsledku nesprávneho úradného postupu spočívajúcom v oznámení z registra obyvateľov nesprávnych údajov o jej trvalom bydlisku v konaní vedenom na Okresnom súde Bratislava II pod sp. zn. 12 C 9/2003 vznikla určitá majetková ujma. Súd prvého stupňa poukázal na zákon č. 58/1969 Zb. ako na špeciálny zákon upravujúci podmienky zodpovednosti vzniku a rozsahu náhrady, ktorá sa odškodňuje. Samotný fakt, že dovolateľka sa s dôvodmi uvedenými v rozsudku súdu prvého stupňa nestotožňuje neznamena, že jej zdôvodnenie nezodpovedá požiadavkám, ktoré na túto časť rozsudku kladie vyššie citované zákonné ustanovenie.

Najvyšší súd Slovenskej republiky po preskúmaní veci dospel k záveru, že aj odvolací súd v odôvodnení napadnutého rozhodnutia zrozumiteľným spôsobom uviedol dôvody, pre ktoré rozhodnutie súdu prvého stupňa potvrdil. Aj odvolací súd vzal do úvahy, že v konaní nebolo preukázané, že by v dôsledku oznámení nesprávnych údajov o trvalom bydlisku žalobkyne registrom obyvateľov v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C 9/2003 vznikla dovolateľke určitá majetková ujma. Na tomto závere nič nezmenili ani ďalšie dôvody uvádzané odvolacím súdom. Jeho rozhodnutie nemožno považovať za svojvoľné, zjavne neodôvodnené, resp. ústavne nekonformné, pretože odvolací súd sa pri výklade a aplikácii zákonných predpisov neodchýlil od znenia príslušných ustanovení a nepoprel ich účel a význam.

Najvyšší súd Slovenskej republiky dospel k záveru, že skutkové a právne závery súdu prvého stupňa nie sú v danom prípade zjavne neodôvodnené a nezlučiteľné s čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a že odôvodnenie dovolaním napadnutého rozsudku odvolacieho súdu ako celok spĺňa parametre zákonného odôvodnenia (§ 157 ods. 2 O.s.p.). Za porušenie základného práva zaručeného v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky v žiadnom prípade nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv žalobkyne.

K tejto námietke dovolateľky treba však dodať, že táto sa týka skôr hodnotenia dôkazov súdmi, ako nedostatkov ich odôvodnenia. Dovolací súd poukazuje na to, že nesprávne hodnotenie vykonaných dôkazov nie je uvedené medzi prípustnými dôvodmi dovolania, ktoré sú vymedzené v ustanovení § 241 ods. 1 písm. a/ až c/ O.s.p. Pre tento záver svedčí i ustanovenie 243a ods. 2, veta druhá O.s.p., ktoré upravuje, že dovolací súd nevykonáva dokazovanie. Súd rozhodujúci o dovolaní nepreskúmava správnosť a úplnosť skutkových zistení, a to už len z toho dôvodu, že v konaní o tomto opravnom prostriedku nie je oprávnený prehodnocovať vykonané dôkazy; na rozdiel od súdu prvého stupňa a odvolacieho súdu totiž nemá možnosť dôkazy sám vykonávať (§ 243a ods. 2 veta druhá O.s.p.). Keď najvyšší súd nemôže vykonávať dokazovanie, tak nemôže iba na základe súdnych spisov preskúmať správnosť hodnotenia dôkazov súdom, lebo si nemôže pre svoje rozhodnutie zabezpečiť rovnaké podklady a predpoklady doplnením alebo zopakovaním dokazovania, aké mal súd, ktorý dôkazy hodnotil.

Za nedôvodnú považoval dovolací súd aj námietku žalobkyne o porušení povinnosti odvolacieho súdu v zmysle § 213 ods. 2 O.s.p. Podstatou uvedeného zákonného ustanovenia je snaha zákonodarcu zamedziť vydávanie prekvapivých rozhodnutí odvolacími súdmi, t.j. rozhodnutí vydávaných na základe takých ustanovení, ktorými sa súd prvého stupňa nezaoberal a ku ktorým sa účastníci konania nemali

možnosť vyjadriť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky poukazuje na to, že občiansky súdny poriadok stojí na zásade predvídateľnosti rozhodnutí súdu. Predvídateľné je také rozhodnutie, ktorému predchádza predvídateľný postup pri konaní a rozhodovaní. Zákon ustanovuje, že účastníci by nemali byť zaskočení možným iným právnym posúdením veci súdom bez toho, aby im bolo umožnené tvrdiť skutočnosti významné z hľadiska sudcovho právneho názoru a navrhnúť k ich preukázaniu dôkazy. Sudcov iný právny názor, než je názor účastníkov konania, môže súd účastníkom v priebehu konania oznámiť. Účelom oboznámenia účastníkov konania s tzv. predbežným právnym posúdením veci je zameranie dokazovania na sporné skutočnosti tak, aby sa vyslovený predbežný názor sudcu potvrdil alebo vyvrátil.

Podľa § 213 ods. 2 O.s.p., ak je odvolací súd toho názoru, že sa na vec vzťahuje ustanovenie právneho predpisu, ktoré pri doterajšom rozhodovaní veci nebolo použité a je pre rozhodnutie vo veci rozhodujúce, vyzve účastníkov konania, aby sa k možnému použitiu tohto ustanovenia vyjadrili.

Výzva odvolacieho súdu je plnením osobitného druhu poučovacej povinnosti odvolacieho súdu. Podstatou tejto povinnosti je zabrániť odňatiu možnosti konať pred odvolacím súdom, a teda zabezpečiť riadny prístup k spravodlivému procesu aj po podaní odvolania. Ustanovenie právneho predpisu je pre vec rozhodujúce vtedy, keď odvolací súd mieni toto ustanovenie urobiť právnym základom pre rozhodnutie vo veci samej.

V prejednávanej veci však o takýto prípad nešlo z dôvodu, že odvolací súd v odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol len svoj právny názor (je pravdou, že rozdielny od súdu prvého stupňa), kto zodpovedá za škodu, náhrady ktorej sa žalobkyňa v tomto konaní domáha, avšak zhodne so súdom prvého stupňa dospel k záveru, že za škodu nezodpovedá žalovaná.

Pokiaľ žalobkyňa v dovolaní namieta, že konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p), dovolací súd poznamenáva, že iná vada konania je procesná vada, ktorá na rozdiel od vád taxatívne vymenovaných v § 237 ods. 1 O.s.p. nezakladá zmätočnosť rozhodnutia. Je právne relevantná, ak mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Z hľadiska žalobcom tvrdenej existencie tzv. inej vady konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p. treba uviesť, že dovolací súd môže pristúpiť k posúdeniu opodstatnenosti tvrdenia o tomto dovolacom dôvode až vtedy, keď je dovolanie z určitého zákonného dôvodu prípustné (o tento prípad ale v prejednávanej veci nejde).

Žalobkyňa ako dovolací dôvod ďalej uvádza, že napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (dovolací dôvod podľa § 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.).

Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav. Nesprávnym právnym posúdením veci je omyl súdu pri aplikácii práva na zistený skutkový stav. O nesprávnu aplikáciu právnych predpisov ide vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery. Treba uviesť, že nesprávne právne posúdenie veci (omyl súdu pri aplikácii práva na zistený skutkový stav) je síce relevantným dovolacím dôvodom, samo o sebe ale prípustnosť dovolania nezakladá (nemá základ vo vade konania v zmysle § 237 ods. 1 O.s.p. a nespôsobuje zmätočnosť rozhodnutia). I keby teda tvrdenia žalobkyne boli opodstatnené, ňou uvádzané skutočnosti by mali za následok vecnú nesprávnosť napadnutého rozhodnutia, nezakladali by ale prípustnosť dovolania podľa § 237 ods. 1 O.s.p. V dôsledku toho by posúdenie, či odvolací súd použil na zistený skutkový stav správny právny predpis a či ho aj správne aplikoval, prichádzalo do úvahy až vtedy, keby dovolanie bolo procesne prípustné. O taký prípad ale v danej veci nejde.

Dovolací súd však ďalej skúmal, či sa v konaní nevyskytla vada v zmysle ustanovenia § 237 ods. 1 O.s.p., hoci na ňu dovolateľka výslovne nepoukázala, pretože na výskyt takejto vady je povinný

prihliadnuť z úradnej povinnosti.

Dovolací súd, považuje za potrebné na tomto mieste zdôrazniť, že k problematike doručovania vyjadrenia účastníka konania protistrane v minulosti zaujal právne závery vo viacerých rozhodnutiach vydaných do 13. januára 2015 (por. napr. sp. zn. 3 Cdo 24/2011, 4 Cdo 442/2013, 5 Cdo 40/2011, 6 Cdo 408/2012), v ktorých opakovane konštatoval nasledovné:

Ak nejde o prípad uvedený v § 209 ods. 1 druhej vete O.s.p., doručí súd prvého stupňa odvolanie ostatným účastníkom, a ak odvolanie smeruje proti rozhodnutiu vo veci samej, vyzve účastníkov na vyjadrenie k odvolaniu; iná povinnosť mu z týchto ustanovení nevyplýva. Z Občianskeho súdneho poriadku teda nevyplýva povinnosť odvolacieho súdu predložiť druhému účastníkovi konania späť na zaujatie stanoviska vyjadrenie druhého účastníka konania k opravnému prostriedku. Súd nie je povinný donekonečna udržiavať stav konfrontácie medzi podaniami účastníkov konania - je iba na jeho posúdení, kde je rozumná hranica takúto konfrontáciu ukončiť (III. ÚS 144/2012, III. ÚS 507/2012, IV. ÚS 19/2012). Pokiaľ má dovolací súd k dispozícii potrebné argumenty, ako aj pri dodržaní dikcie ustanovenia § 209a O.s.p. pristúpi k rozhodnutiu vo veci samej (viď tiež III. ÚS 72/09, IV. ÚS 462/2010, IV. ÚS 19/2012, III. ÚS 296/2011.). Odňatie možnosti pred súdom konať nezakladá teda sama skutočnosť, že odvolateľovi nebolo predložené vyjadrenie druhej procesnej strany k jeho odvolaniu. Obdobné právne závery boli vyslovené aj v ďalších rozhodnutiach najvyššieho súdu (por. napríklad sp. zn. 5 Cdo 40/2012, 6 Cdo 446/2013 a 1 Cdo 17/2011). Iný pohľad na realizáciu práva účastníka oboznámiť sa s vyjadrením procesnej protistrany by mohlo v praxi znamenať neustály (neprestajne sa opakujúci a nikdy nekončiaci) proces vyjadrovania sa jedného účastníka konania k vyjadreniu druhého účastníka konania; takýto pohľad by mohol mať až znaky prílišného právneho formalizmu, odporujúceho materiálnemu chápaniu princípu právneho štátu.

Európsky súd pre ľudské práva vydal 13. januára 2015 rozsudok vo veci Trančínková proti Slovenskej republike, v ktorom sa zaoberal aj opodstatnenosťou námietky o nemožnosti vyjadriť sa k vyjadreniu protistrany v rámci odvolacieho konania. V tomto rozsudku dospel Európsky súd pre ľudské práva k názoru, že aj keď vyjadrenie k odvolaniu neobsahuje žiadne nové skutočnosti alebo argumenty, ku ktorým by sa procesná strana už nebola vyjadrila v predchádzajúcom priebehu konania, a prípadne ide o vyjadrenie nemajúce vplyv na rozhodnutie odvolacieho súdu, musí byť druhému účastníkovi daná možnosť oboznámiť sa s ním, ak bolo formulované ako právna a skutková argumentácia. V rozsudku sa doslovne uvádza, že „požiadavka, aby účastníci súdneho konania mali možnosť dozvedieť sa o všetkých dôkazoch alebo vyjadreniach podaných v ich veci a vyjadriť sa k nim, sa vzťahuje na odvolacie konanie rovnako ako na prvostupňové konanie, a to napriek skutočnosti, že odvolanie nemusí vyvolať žiadnu novú argumentáciu“. Pokiaľ súd takúto možnosť druhej procesnej strane nevytvorí, dochádza k porušeniu práva na spravodlivé konanie, ktoré je zaručené článkom 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

Z obsahu spisu vyplýva, že odvolanie žalobkyne proti rozsudku súdu prvého stupňa (č.l. 131-133 spisu) bolo doručené žalovanej 2. septembra 2013. Písomné vyjadrenie žalovanej z 19. septembra 2013 (č.l. 135 až 137 spisu) bolo súdu prvého stupňa doručené 24. septembra 2013 v dvoch exemplároch. Vychádzajúc z uvedeného bolo v preskúmvanej veci potrebné zohľadniť, že vyjadrenie žalovanej bolo formulované ako právna a skutková argumentácia a žalobkyni mala byť preto daná možnosť oboznámiť sa s týmto vyjadrením. Z obsahu spisu nevyplýva, že by sa súd čo i len pokúsil vyjadrenie žalovanej doručiť žalobkyni, pričom obidva exempláre vyjadrenia sa nachádzajú v súdnom spise doteraz. V danom prípade tak nebola žalobkyni vytvorená možnosť oboznámiť sa s predmetným vyjadrením, čím jej bola odňatá možnosť pred súdom konať (§ 237 písm. f/ O.s.p.).

Skutočnosť, že došlo v konaní k procesnej vade podľa § 237 písm. f/ O.s.p. je okolnosťou, pre ktorú musí dovolací súd napadnuté rozhodnutie vždy zrušiť, pretože rozhodnutie vydané v konaní postihnutom tak závažnou procesnou vadou, nemôže byť považované za správne. Vzhľadom na dôvody, ktoré viedli k potrebe zrušiť napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu, nezaoberal sa dovolací súd ďalšími námietkami žalobkyne uvedenými v dovolaní. Z uvedených dôvodov Najvyšší súd Slovenskej republiky

rozsudok odvolacieho súdu podľa § 243b ods. 2 O.s.p. zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

V novom rozhodnutí rozhodne súd znova o trovách pôvodného i dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O.s.p.).

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.